

İSTANBUL VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIğI

DÖNEM SONU İŞLEMLERİNDE RİSKLİ DURUMLAR VE İDARENİN GÖRÜŞLERİ

SUNUM PLANI

- VERGİ DENETİMİNDE RİSK ANALİZ SİSTEMİ
- DÖNEM SONU İŞLEMLERİ

VERGİ İNCELEMESİNE ALINMA GEREKÇELERİ
VERGİ İNCELEMELERİNDE ELEŞTRİLEN HUSUSLAR
İHTİLAFLI KONULARDA İDARENİN GÖRÜŞLERİ

VERGİ DENETİMİNDE RİSK ANALİZ SİSTEMİ

Risk Analizi Değerlendirme ve Araştırma Sistemi (RADAR)

- Farklı kaynaklardan elde edilen analize uygun çeşitli ve büyük verilerin üzerinde risk senaryoları oluşturularak mükelleflerin uyum düzeylerinin tespit eder.
- Sektörel ve genel bazda mükellef profilleri üzerinden skorlama yapılarak anomalileri tespit eder.

RISK ANALİZİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Risk Analiz Sistemi (VDK-RAS)

➤ VDK-RAS üzerinden, mükelleflere ait her türlü yasal veri kullanılarak yapılan analiz ve mukayeseler neticesinde riskli görülen sektörler ve mükellefler vergi incelemesine gönderilir.

Vergi Denetim Analiz Sistemi (VDK-VEDAS)

-
- Mükelleflerinin beyanlarına dayalı olarak olası hata, hile vb. aykırılıkların riskini ölçen, e-defter ve e-faturaları okuyabilen elektronik denetim yazılımıdır.
 - (VEDAS) ile işletmenin tüm mali durumu, vergi mevzuatına uyum seviyesi, teknik açıdan e-belge ve kayıtlarının geçerliliği yönünde denetleme yapabilmektedir.

- GİB ve bünyesindeki Vergi Dairesi Başkanlıkları da kendi görev tanımlarına göre bu tür veri tabanları ve risk analiz sistemleri kullanmaktadır. (KDVİRA) (RİTAPKDV) (MAR) (ÖTVİRA)

Mükellef Bilgi Raporu (MBR)

➤ Riskli mükellefler hakkında yürütülen analiz çalışmalarına ilişkin mükelleflerin beyan ve bildirim özetlerini, oran analizlerini, satış analizlerini ve üçüncü taraf verilerini (SGK, Bankalar, EPDK verileri, İade bilgileri, e-Belgelere ilişkin veriler, Turizm payı, Değerli Konut Vergisi Bilgileri) içeren Mükellef Bilgi Raporu sistemi kullanılmaktadır.

DÖNEM SONU İŞLEMLERİ

VERGİ İNCELEMESİNE ALINMA GEREKÇELERİ
VERGİ İNCELEMELERİNDE ELEŞTİRİLEN HUSUSLAR
İHTİLAFLI KONULARDA İDARENİN GÖRÜŞLERİ

VERGİ İNCELEMESİNE ALINMA GEREKÇELERİ

Hazır Değerler

- Kasa hesabında sürekli olarak normalin üzerinde nakit bulunması
- Şirket ortak ve ilişkili kişilerine yüksek tutarlı borç para verilmesine rağmen faiz gelirlerinin olmaması yada düşük olması
- Şirketin ortağına ya da ilişkili kişilere sermayesinin üç katı tutarında borçlu olması
- İşletmelerin kasa ve banka hesaplarında yeterli bakiye bulunmasına rağmen yüksek tutarlı kredi kullanımı nedeniyle oluşan finansman giderlerinin bulunması
- Mükellef ile doğrudan yada dolaylı ilişkili kişiler üzerinden yapılan çek tahsilatları

Ticari Alacaklar

- Bilançoda yer alan ticari alacak tutarlarının gelir tablosundaki satışlar toplamı ile uyumlu olmaması
- Değersiz alacakların bulunması
- Şüpheli alacaklar için şüpheli hale geldiği yıldan sonra dava açılarak karşılık gideri yazılması yada dava açılan dönemden sonra karşılık gideri yazılması
- İlgili yılda şüpheli hale gelen alacak miktarı ile karşılık giderinin uyumsuz olması
- İlgili dönem gelir tablosunda yüksek tutarda karşılık giderinin olması

Ticari Alacaklar - Ticari Borçlar

- Alacak ve borçlarda Ba-Bs uyumsuzluğu ve Ba-Bs (e-fatura) ile KDV beyannamelerinin tutarsızlığı
- Alacak senedi için reeskont yapılmış olmasına rağmen borç senedi için reeskont yapılmaması
- Ticari borçlar bilançonun aktifindeki ticari alacaklar ve stoklar hesaplarıyla uyumlu olmaması (yüksel hazır değer-ödeme gücü - vadeli mal alımları ?)

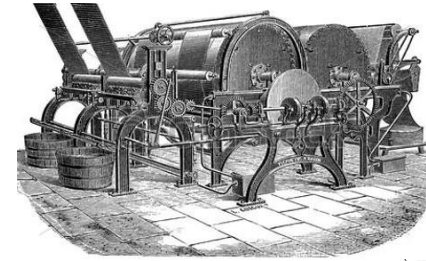
Stoklar

- Yüksek tutarlı stok görünümü
- Yüksek tutarda stok değer düşüklüğü karşılığı ayrılması
- Avans hesaplarının uzun süre açık tutulması (örtülü finansman sağlama ?)

Maddi Duran Varlıklar

- Maddi duran varlıkların tutarının işletmenin faaliyeti ile uyumu (imalat işletmeleri, ticaret işletmeleri ?)
- Maddi duran varlıkların dönen varlıklarla uyumu (yüksek stok – depo ?)

Duran Varlıklar

- Dönem için amortisman ayırma yönteminin değiştirilmesi
- Dönem içi duran varlık satışına paralel olarak ayrılan amortisman kayıtlarında düzeltme yapılıp yapılmadığı hususu
- Yenileme fon hesabının kullanımı

Mali Borçlar

- Büyük tutarda hazır değeri mevcut iken banka kredi kullanımı olması
- Banka kredi kullanımı varken ortaklara borç verilmesi

Satışlar

- Karlılık oranının sektörel ortalamaya göre sapma göstermesi
- Gelir tablosunda yer alan toplam satışlara oranla karın düşük olması
- Karlılık oranının diğer yıllara göre sapma göstermesi
- Nakit satışlarının sektör ortalamasının altında ya da üstünde olması
- Teslim ve hizmet bedelini kredi kartı ile tahsil eden mükelleflerin kredi kartı işlem bilgileri ile hasılatının uyarıcı boyutta farklılık arz etmesi

Satış İndirimleri

- Satış iskontoların işletmenin faaliyette bulunduğu sektörle uyumu
- İlişkili kişilerle olan işlemlerde uygulanan iskonto oran veya tutarlarının emsallere uygunluğu
- Dönem sonu - örtülü kazanç dağıtım aracı

Faaliyet Giderleri

- Faaliyet giderlerinin işletme büyüklüğü ve hasılatıyla uyumu
- Faaliyet giderleri/faaliyet karlılığı önceki dönem verileri ile sektör ortalamalarıyla uyumu

VERGİ İNCELEMESİNDE ELEŞTRİLEN HUSUSLAR

Değerleme Hataları

- Dövizli alacak ve borçlar VUK genel tebliğindeki kurallarla değerlendirilmemiştir.
- İşletmeden çekilen iktisadi kıymetler emsal bedel ile değerlendirilmemiştir.
- Alacak ve borç senetlerinin değerlendirilmesinde (reeskont) iç iskonto formülü yerine dış iskonto formülü esas alınarak yapılmıştır.
- Hatır senetleri reeskonta tabi tutulmuştur.
- Alacak senetleri reeskonta tabi tutulurken borç senetleri reeskonta tabi tutulmamıştır.
- Şüpheli alacak karşılığı alacağın şüpheli hale geldiği tarihte ayrılmamıştır.
- Teminatlı alacaklar için karşılık ayrılmıştır.
- Kamu kurum ve kuruluşlarından olan alacaklar için karşılık ayrılmıştır.
- Verilen avans için şüpheli alacak karşılığı ayrılmıştır. ? (Şartlar)
- Kıymeti düşen mallar için takdir komisyonu kararı olmadan karşılık ayrılarak gider kaydedilmiştir.

Amortisman ve Yeniden Değerleme Uygulamalarında Yapılan Hatalar

- Amortisman oranı VUK hükümlerinde yer alan orandan daha yüksek uygulanmıştır. (7338 ile değişiklik)
- Normal usulde amortisman ayrılırken azalan bakiyeler usulüne geçilmiştir.
- Kullanılmaya hazır halde bulunmayan iktisadi kıymetler için amortisman ayrılmıştır.
- Özel maliyet bedeli niteliğindeki harcamalar gider kaydedilmiştir.
- Özel maliyet bedeli üzerinden azalan bakiyeler usulüne göre amortisman ayrılmıştır.
- İtfa süresi dolmuş iktisadi kıymetler yeniden değerlemeye tabi tutulmuşlardır.
- Kurumlar vergisi mükellefleri tarafından yeniden değerlendirme değer artış fonu sermayeye ilave dışında başka bir hesaba ilave edilerek dönem karı ile ilişkilendirilmemiştir.
- İhtiyari olarak amortisman ayrılmamış yılların amortismanı yeniden değerlendirme artış fonunu hesabında dikkate alınmamıştır.

İHTİLAFLI KONULARDA İDARENİN GÖRÜŞLERİ

Yeni Özelge (!)

Yurtdışı Alacaklara Karşılık Ayrılması

➤ Ticari ve zirai kazancın elde edilmesi veya idame ettirilmesi ile ilgili yurt dışı alacaklara ilişkin olarak, VUK Md.323 kapsamında yurt dışında ilgili ülkelerde dava veya icra yoluna gidilmesi veyahut 5718 ile 6100 sayılı Kanunların ilgili maddeleri kapsamında Türkiye'de yasal takip başlatmanın hukuken mümkün olduğu durumlarda başlatılan yasal takibe dayanılarak şüpheli alacak karşılığı ayrılması mümkün bulunmaktadır.

Kaydi Hacze Konu Alacađa Karşılık Ayrılması

➤ Hacze konu edilmiş alacaklarda, alacaklıdan önceki toplam haciz alacak tutarının hacze konu hak, alacak ve malların değerinin üstünde olması dolayısıyla söz konusu alacağın tahsil kabileyitinin bulunmadığı durumlar için şüpheli ticari alacak karşılığı ayrılması mümkün bulunmaktadır.

Avanslara Karşılık Ayrılması

➤ İleride teslim alınacak bir mal/hizmet için yapılan sipariş avansı niteliğindeki ödemelerin ticari faaliyetin devamı için yapılması ve bu tür ödemelerin Kanununun 323 üncü maddesinde belirtilen şartları haiz olması halinde, bu ödemelerin tahsil edilemediği durumlarda karşılık ayrılması mümkün bulunmaktadır.

«gelir ya da hasılat kaydedilmiş olma»
«ekonomik faaliyetlerin doğal bir sonucu olarak ortaya çıkma»

Sulh Yolu ile Tahsilinden Vazgeçilen Alacak

➤ Alacaklı işletmenin alacağından feragat etmesi ve bu hususta alacaklı ve borçlu tarafından karşılıklı imzalanacak mutabakat, protokol ve ibranamenin noter tarafından onaylanması halinde bu belgeler ile veyahut mahkeme huzurunda alacaktan vazgeçilmiş ise buna ilişkin olarak düzenlenmiş belgeler ile bahis konusu alacak, alacaklı açısından kanaat verici bir vesikaya göre tahsiline artık imkan kalmayan DEĞERSİZ ALACAK haline gelir.

Dava ve İcra Takibine Değmeyecek Derecede Küçük Alacaklar

➤ Yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş bulunan dava ve icra takibine değmeyecek derecede küçük alacaklar (2023 yılı için dava ve icra takibine değmeyecek derecede küçük olan alacaklara ilişkin azami tutar 8.900 TL olarak belirlenmiştir) şüpheli ticari alacak olarak sayılmıştır.

Danışma Komisyon Kararı-Emsal Faiz

- Transfer fiyatlandırması incelemelerinde mükellefin ortaklarına veya ilişkili kişilerine para kullandığı durumlarda iç emsal yok ise Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından ilan edilen bankalarca açılan ticari kredilere uygulanan ağırlıklı ortalama faiz oranının, kullanılan döviz cinsinin mezkûr ilanda yer almaması halinde ise bankalardan alınan faiz oranı bilgilerinin dış emsal olarak dikkate alınması gerekir.

100

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN YÜZÜNCÜ YILI

i İSTANBUL
VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI

Teşekkürler

Serdar KONAR

Grup Müdürü